

AKADEMİK DERGİLERDE YAYIN YAPMAK

Veysel BOZKURT

Akademik bir dergi, yayınlayacağı makalede ne arar?

Neden bazı makaleler yayına kabul edilirken bazıları reddedilir?

Oldukça geniş kapsamlı sorular, ancak yine de kısaca özetlemeye çalışacağım:

Derginin etki faktörünü yükseltmek isteyen her editör, atıf alacak nitelikli makaleleri yayınlamak ister.

Bunun için de ilk olarak makalede "yeni bir şey var mı" diye bakar. Kuram ya da uygulamada makalenin katkısını sorgular.

Özellikle de atıf alma potansiyeli yüksek makaleler, dergiyi sıralamada yukarıya, yeterli atıf almayacak makaleler ise aşağıya çeker.

Elbette etik ilkeler ve akademik yazım kurallarına uyum olmazsa olmazdır. Yani özgün bir fikrinizin olması yetmez. Bunu içinde bulunduğunuz disiplinin yazım kuralları içinde ifade etmeniz istenir.

Dergilerin itibarı günümüzde büyük ölçüde tarandığı endeksler ve aldığı atıflarla ölçülmektedir.

Web of Science'nin **SSCI**, **SCI** ve **AHCI** endeksleri sıralama en itibarlı endekslerdir. Bunların da etki faktörüne göre ayrı bir sıralaması vardır.

İkinci grup dergiler **SCOPUS** ve yine **Web of Science**'nin **ESCI** endeksinde tarananlardır.

Bu indekslerin altında **TR-Dizin**, **Index Islamicus** vb. çok sayıda endeks var.

Bilindiği gibi 'Tr-Dizin'de taran bir dergide yayın yapmadan doçentlik koşullarını karşılamak mümkün değil.

Bunlar dışında EBSCO, DOAJ, Econlit gibi veri tabanarı ve indeksler de söz konusu.

Dergiler özellikle SCOPUS ya da Web of Science'da taranmaya başandıktan sonra, yoğun bir yazı akını ile karşılaşır.

Dergilerin yayınlatabileceği yazı sayısı sınırlıdır. Gelen yazı sayısı arttıkça, ret oranı da artmak zorundadır. Örneğin editörlüğünü yaptığım dergi Web of Science'nin ESCI'inde taranıyor ve gelen yazıların sadece üçte birini yayınlayacak yerimiz var.

Üçte ikisini reddetmek durumundayız. Web of Science'nin AH-CI ya da SSCI endekslerinde taranan dergileri hayal edemiyorum. Bazılarında bu oran yirmide birin altında olduğunu biliyorum.

Editörler iř yükünü azaltmak için, hakem sürecini başlatmadan ret yazabilirler. Ancak editörler yayınlayacakları makalelere tek başına karar veremezler.

Bunun için konunun uzmanı en az iki hakeme gönderirler. Çok fazla yazı gelen dergi editörlerinin en büyük derdi, konun uzmanı hakem bulmaktır. Çoğu zaman hakemler hemen cevap vermezler. Ya da hakemliğe angarya olarak bakarlar. Bir hakemin küçük düzeltmelerle yayınlanabilir dediği yazıya başka bir hakem ret yazabilir.

Bu durumda üçüncü bir hakem aranır. Aslında yazının yayınlanacağına ya da yayınlanmayacağına büyük ölçüde konunun uzmanı olan hakem raporlarına göre karar verilir.

Endeksler, dergileri incelerken baktıkları bir numaralı kural, hakem sürecinin sağlıklı işleyip işlememesidir. Eğer konunun uzmanı hakemler yayınlanacak makaleleri yeterince titiz değerlendirmemişlerse bu büyük bir sorundur.

Ayrıca dergileri sürekli inceleme altında tutan endeksler (Web of Science, Tr-Dizin vb), hakem raporları yeterince detaylı yazılmamışsa, hakemlik süreci gevşek işliyorsa, hakemlerin revizyon talepleri yerine getirilmeden makalelerin yayınına karar vermişlerse, bu dergileri derhal endekslerden çıkarmaktadırlar.

Daha önce yazı akınına uğrayan dergiler, endekslerden atıldıktan sonra yazı bulamaz hale gelmekte, kimse yüzlerine bakmamaktadır.

Yazarlar mümkünse hiç bir revizyona tabi tutulmadan yazılarının yayınlanmasını istemekteler.

Tamamladıkları yazı için yeniden zaman harcamak birçok yazarın zoruna gitmektedir.

Ancak endeksli hakemli dergiler için de oyunun kuralı budur!

Genç akademisyenlere öneriler

Uzun yıllardır editörlük yapan birisi olarak genç akademisyenlere önerim öncelikle akademik yayıncılığın kurallarını öğrenmeleri.

Elbette kendi alanına katkı sağlayan özgün fikirlere/araştırmalara sahip olmaları temel kural.

Ülkemizde sınırlı sayıda kurumu dışarıda tutarsak, bilimsel araştırma ve yazım ilkelerinin yeterince sıkı tutulmadığı genel kabul gören gerçeklerden birisi.

Araştırma yöntemleri ve akademik yazım kurallarındaki eksikler, en çok ret gerekçeleri arasındadır.

Varsayalım asgari kuralları yerine getirdiğinizi düşünüyorsunuz ve yazınız reddedildi.

Mümkün mü?

Mümkün.

Çünkü nitelikli dergilere yayınlayabileceğinin çok üzerinde yazı geldiğini söylemiştim.

Özellikle zirvedeki dergilerde kabul istisna, ret ise en sık başvuru yoldur.

Unutmayın Aziz Sancar hoca, Nobel ödülü aldıktan sonra, bir akademik dergiden yazısının ret aldığını ifade etmişti.

İstanbul Üniversitesinde akademik dergilerde yayın yapmak konusunda konuşmak üzere çağırdığımız 120.000'in üzerinde Google Scholar atfı olan bir sosyal bilimci ret oranının yüzde 50 olduğunu söylemişti.

Bu sebeple yazınıza ret almış olmak moralinizi bozmamalı.

Eğer alanızdaki iyi bir dergide yazınız hakem sürecine girmiş ve altı ayın sonunda ret almışsanız bunu kazanç saymanız gerekir.

Normal koşullarda yazınızı okutamayacağınız insanlardan feed-back almış olacaksınız.

Hakemlerden gelen eleştiriler iyi değerlendirilirse, yazarların gelişimine ciddi anlamda katkı sağlayabilir.

Unutmayın dünyada binlerce dergi var.

Birinden ret aldığınızda bir başkasında şansınızı denemeniz mümkün.

Konu çok detaylı.

İlk aklıma gelenleri yazdım.

Bol şanslar..